

SOS 4-6

SOS 4-6 är utformat för att ge dig som lärare stöd att planera, genomföra och följa upp undervisningen så att eleverna både utvecklar kunskaper och förmågor.

Pedagogiska kännetecken:

- Direkt tilltal och flyt i faktatexter gör det lätt för eleverna att ta till sig innehållet.
- En tydlig berättarröst leder eleverna genom stoffet och framhäver det viktigaste.
- Enkel och luftig struktur underlättar orienteringen i boken och stöder läsningen.

Anpassa materialet efter skolans organisation och ditt arbetssätt genom att välja mellan:

Årskursböcker: alla fyra SO-ämnena samlas i en bok/årskurs

Ämnesböcker: varje ämne behandlas för hela spannet 4-6.

Komponenter i serien

Grundboken är basen för innehållet i läromedlet. Du får tillgång till:

- Kapitelbilder, ingresser och startfrågor som aktiverar förkunskaper och väcker nyfikenhet. Använd startfrågorna för att sätta igång diskussioner, eller som skrivuppgift i par.
- Viktiga ord i början av avsnitt som hjälper eleverna att förstå centrala begrepp. Lyft fram dessa innan ni läser så att eleverna är förberedda.
- Frågor på texten i slutet av varje avsnitt som ger möjlighet att säkerställa förståelsen och sammanfatta.
- Studietips i inledningen och löpande ordförklaringar som hjälper eleverna att utveckla sitt arbetssätt.

Arbetsboken ger eleverna möjlighet att befästa och utveckla sina kunskaper. Uppgifterna är varierade.

- Använd enklare övningar till individuellt arbete, som läxa eller repetition.
- Låt gruppuppgifterna ligga till grund för diskussioner eller korta presentationer i klassen.

Den digitala elevlicensen innehåller allt material från grund- och arbetsboken, kompletterat med interaktiva inslag:

- Exempelsvar och självvärtande frågor som ger snabb återkoppling. Låt eleverna använda frågorna som förberedelse inför prov eller bedömning.
- Filmer och begreppsträning som förstärker förståelsen. Titta gärna på filmerna som inledning till nya moment.
- Funktioner som uppläsning, bildstöd och översättning till fler än 80 språk. Uppmuntra flerspråkiga elever att använda detta som stöd.

Digital lärarlicens innehåller allt material från elevlicensen. Här får du dessutom verktyg för planering och bedömning:

- Färdiga termins- och kapitelplaneringar som du kan anpassa efter din klass och som sparar tid.
- Extramaterial, arbetsblad och bildsatta sammanfattningar som du kan använda direkt.
- PowerPoint-presentationer som underlättar genomgångar och skapar struktur.
- Möjlighet att lägga till eget material och följa elevernas progression. Gör det lätt att identifiera elever som behöver extra stöd alternativt extra utmaning.
- Prov med facit och bedömningsstöd som underlättar kunskapsbedömning.

Lärarguiden är en tryckt bok som fungerar som ett praktiskt uppslagsverk och inspiration:

- Kopplingar till kursplanerna gör det enkelt att se hur avsnitten svarar mot centralt innehåll och kunskapskrav. Använd dem som underlag i din årsplanering.
- Fördjupad fakta ger dig mer ämneskunskap som stöd i undervisningen. Ta hjälp av dessa för att kunna svara på elevernas frågor.
- Förslag på arbetssätt hjälper dig att variera metodiken mellan diskussioner, skrivande och praktiska övningar.
- Stöd för bedömning visar hur du kan följa elevernas kunskapsutveckling på ett systematiskt sätt.

För att få ut det mesta av läromedlet rekommenderar vi att du använder både grundboken, arbetsboken, elevlicensen, lärarlicensen och lärarguiden. Därför får du elevlicensen med på köpet av arbetsboken samt lärarlicensen vid köp av Lärarguiden.

SOS Lärarguide med Digital (lärarlicens)

Här finns allt material du som lärare behöver, bland annat:

- alla kopieringsunderlag
- undervisningstips
- prov och bedömning
- filmklipp
- facit

Här kombinerar vi fördelarna med tryckt och digitalt. Lärarguiden är en spiralbunden bok där du enkelt får en överblick, kommentarer till alla kapitel i grundläromedlet, förslag på undervisning, stöd för anpassningar och individualisering samt bedömningsförslag.

SOS Digital (lärarlicens) kompletterar Lärarguiden med filmer, alla kopieringsunderlag, färdiga PowerPoints, stödmallar, facit till arbetsboken och Frågor på texten, prov och bedömning samt en utökad och bildsatt sammanfattning som kallas Bra att veta. Dessa kan skrivas ut och kopieras till de elever som behöver en mycket enklare och mer kortfattad text är den som ligger i boken.

I SOS Digital (lärarlicens) kan du enkelt följa det färdiga upplägget, eller så gör du en egen arbetsgång så att det passar dig och din undervisningsgrupp. Du kan tydligt följa dina elever, vad de har påbörjat och avslutat, samt tilldela eller dölja uppgifter och texter för att individanpassa. Du kan också lägga till eget material.

Så här kan du arbeta med SOS 4–6

(samma arbetsgång för alla årskurser)

SOS 4

ARBETSGÅNG för bästa lärandeupplevelsen

Om du inte har det tryckta materialet finns allt material i SOS 4 Digital.

I Digital (elevlicens) kan eleven lyssna på alla texter

Förbered

Läs om kapitlet och se efter vilka extrauppgifter som finns att skriva ut.

Digital (lärarlicens)

Introducera kapitlet eller avsnittet

• **Inledande frågor, bilder och film**
Samla klassen, samtala om bilden, visa eventuellt film och gå igenom kapitlets lärandemålsfrågor och begrepp. Checka av förförståelsen.

Digital (lärarlicens)

Inhämta fakta

• **Reflekterande frågor**
Läs texten i grundboken. Reflekterande frågor hjälper eleven att fundera över betydelsen av vad hen just läst.

Grundboken

Efter läsningen

Arbeta, gärna tillsammans, med *Frågor på texten* för att skapa en gemensam förståelse av det lästa.

Grundboken

Förtydliga

Förstora bilderna och kartorna samt titta på filmer som förtydligar.

Digital (lärarlicens)

Testa grunderna

I *Träna mera* tränas begrepp och ämnesspecifika ord.

Digital (lärarlicens)

Befäst kunskaperna

Repetera, reflektera och tillämpa kunskaperna i arbetsboken.

Arbetsboken

Arbeta med källor och fördjupningar

Det finns mycket extramaterial att skriva ut som eleverna kan arbeta med.

Digital (lärarlicens)

Prov

Finns i den digitala lärarlicensen, med bedömningsstöd.

Digital (lärarlicens)

I Digital (lärarlicens) finns bland annat:

- Facit till arbetsboken
- Facit till Frågor på texten
- Olika typer av stödmallar
- Berättelser med läsförståelsefrågor
- Historiska källor
- Blindkartor
- Värdegrundsmaterial
- Texterna sammanfattade på enklare nivå – Bra att veta

Bra att veta kan användas av alla elever, men kanske i synnerhet av lässvaga elever, av modersmåls lärare som kan översätta texten och förklara för elever med annat modersmål eller av elever som av andra skäl behöver en tydlig översikt över innehållet i arbetsområdet.

SOS 4 DU OCH ALLA ANDRA

DU OCH ALLA ANDRA

Regler och normer
Alla grupper behöver regler för att kunna fungera. När man till exempel spelar fotboll måste man följa reglerna. Annars blir det svårt att spela tillsammans.
Inom grupper finns det ofta normer, som handlar om hur man ska bete sig. Till exempel att man ska vänta på sin tur om man står i kö. Normer är inte nedskrivna på ett papper. Bland kan de vara otydliga.
Normer kan vara både bra och dåliga, men utan normer skulle det vara svårt att leva tillsammans i grupper.

Samhället har lagar
Alla länder har lagar. Lagar är mycket starkare än regler och normer. Att till exempel råna en bank är inte bara att bryta mot regler och normer. Att bryta mot en lag kan vara pinsamt, men att bryta mot en lag är olagligt och kan leda till straff. Om någon rånar en bank kommer polisen.

Gruppsyck
En människa tillhör många olika grupper. En grupp kan vara till exempel familjen, klassen eller kompisgruppen.
Olika grupper har olika normer. Du beter dig kanske på ett sätt hemma med familjen och på ett annat sätt på rasten.
Gruppsyck är när man försöker anpassa sig till gruppen. Det betyder att du försöker få oss att göra saker som är dåliga (till exempel att böja armbågar). Men människor kan tänka själva. Vi behöver inte göra som andra säger åt oss.

1205 4 • 47-14024-4 • © Liber AB • Får kopieras

SOS 5 STORMVÄRTIDEN

Kungen bestämde

Kungen bestämde tillsammans med de viktigaste adelsmännen i riksrådet. Det fanns också en riksdag. Adeln, prästerna, borgarna och bönderna fick skicka representanter till riksdagen.
Under stormvädren fick kungen mer och mer makt. Till slut blev han evig. Det betyder att han kunde bestämma allt själv.

Karl XI var kung på 1600-talet och fick väldigt mycket makt.

Trettioåriga kriget

Trettioåriga kriget pågick mellan 1618 och 1648. Det började som ett inbördeskrig i Tyskland, tyska protestanter och tyska katoliker slög mot varandra. Men kriget spred sig över nästan hela Europa och även andra delar av världen.
Väldigt många människor dog i trettioåriga kriget.

1205 5 • 47-14025-1 • © Liber AB • Får kopieras

SOS 6 VÄRLDENS KLIMAT

Tropiska klimat

Mer på jorden är klömt som tjockast. Där strålar solen som mest och det är som varmast. Det kallas tropiskt klimat.
I regnskogen regnar det för det mesta. Det finns regnskog i flera olika länder, till exempel i Brasilien, Costa Rica och Colombia och på Filippinerna.
På savannen är det också varmt. Men det regnar inte särskilt ofta. Det finns till exempel savanner på många platser i Afrika.

Regnskog i Costa Rica i Latinamerika. På savannen finns det djur och växter som är anpassade efter ett varmt och varmt klimat.

Subtropiskt klimat

I subtropiskt klimat finns det öken. Där regnar det väldigt lite och det är mycket varmt. Det finns både öken av sten och öken av sand. Det finns inte så många växter i öknen. Världens största öken heter Sahara och ligger i norra Afrika.
En annan typ av subtropiskt klimat är medelhavsklimat. Det finns medelhavsklimat i södra Europa. Där är det ganska varmt och det blir sällan riktigt kallt.

En öken. Där växer det inte så mycket blommor och träd.

1205 6 • 47-14026-0 • © Liber AB • Får kopieras

Exempel på hur ett **prov** kan se ut. Ett par sidor ur geografi åk 6:

Namn: _____

PROV: En hållbar värld del 1

1. Läs påståendena. Markera med ett kryss om det är sant eller falskt.

	SANT	FALSKT
Klimatförändringarna som uppstår av den globala uppvärmningen bidrar till att havens nivåer stiger och att stora städer som ligger nära havet kommer att bli översvämna.		
Utan växthusgaserna skulle det vara ungefär 30 grader kallare på jorden.		
Det är bra att vi använder så mycket fossila bränslen som möjligt.		
Den globala uppvärmningen leder till en klimatförändring och gör att medeltemperaturen på jorden stiger.		
Djur och människor klarar sig bra utan växthusgaserna.		
Spjunktande havsnivåer är ett problem.		
Vi behöver lära oss att vi måste förändra vårt sätt att använda jorden och förstå hur vi kan förbättra resurserna bättre.		

b) Tre påståenden är falska. Skriv om dem så att de blir sanna.

1. _____

2. _____

3. _____

1205 6 • 47-14026-0 • © Liber AB • Får kopieras

2. Arbetet för "Hållbar utveckling" är uppdelat i tre områden – ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Skriv i rätt hållbarhetsområde från rutan i pratbubblorna.

ekologisk hållbarhet	social hållbarhet	ekonomisk hållbarhet
Jag är glad att jag lever i ett land där människor har trygghet och alla har rätt till sjukvård.	Jag tänker på att stänga av vattnet när jag duschar in mig eftersom man måste spara på vattnet som finns på jorden.	Jag handlar inte kläder som är billigt eftersom jag tror att det formidliga är tillverkat i ett land som inte har några miljölagar. Även om klädet är billigt för mig, så kostar det väldigt mycket pengar att rena vattnet som blivit förorenat vid tillverkningen.
Jag avstår att handla kläder från företag/länder där fabriksarbetarna har dåliga arbetsförhållanden.	Det känns bra att leva i ett land där i lagen att ingen ska få mindre möjligheter på grund av t.ex. hudfärg eller religion.	
Jag köper gärna begagnade kläder och möbler eftersom jag tror att jag behöver återvinna material. Det är viktigt eftersom vi måste vara rädda om jordens resurser. Vi kan inte förbruka det som finns i marken.		

1205 6 • 47-14026-0 • © Liber AB • Får kopieras

3. Vilken organisation har en plan med globala mål för hållbar utveckling?

b) Välj ett av nedanstående mål som du tycker är viktigt att Sverige strävar mot. Förklara ditt val av globalt mål samt hur Sverige kan göra för att nå målet.

1 **INGEN UTSLÄPP**

5 **JÄMSTÄLLDHEIT**

13 **BEHÅLL KLIMAT OCH OMRÅDEN**

1205 6 • 47-14026-0 • © Liber AB • Får kopieras

Terminsplanering

Åk 4

HT	
Ämne	Kapitel
Samhällskunskap	Vad är ett samhälle? Du och alla andra
Historia	Allt blir historia Vikingatiden
Religionskunskap	Frågor om livet
Geografi	Geografi beskriver jorden

VT	
Ämne	Kapitel
Samhällskunskap	Vår ekonomi
Historia	Medeltiden
Religionskunskap	Judendomen
Geografi	Sverige Väder och klimat Naturen som resurs

Åk 5

HT	
Ämne	Kapitel
Samhällskunskap	Politik och demokrati
Historia	Vasatiden
Religionskunskap	Kristendom
Geografi	Nordens folk och landskap Nordens naturresurser

VT	
Ämne	Kapitel
Samhällskunskap	Lag och rätt
Historia	Stormaktstiden
Religionskunskap	Islam Syskonreligionerna
Geografi	Europas klimat och landskap Europas produktion och handel Europas länder

Åk 6

HT	
Ämne	Kapitel
Samhällskunskap	Du har rättigheter Sveriges nationella minoriteter
Historia	1700-talets Sverige
Religionskunskap	Etik
Geografi	En hållbar värld

VT	
Ämne	Kapitel
Samhällskunskap	Medier och kommunikation Granskning av samhällsfrågor
Historia	1800-talet
Religionskunskap	Hinduism och buddhism Religion och samhälle
Geografi	Världens klimat Våra världsdelar och världshav